

УДК 327.7; 339.9 (045) =111

DOI: 10.24144/2078-1431.2024.2(33).132–146

Маріанна Марусинець,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри історії та суспільних дисциплін,
старший науковий співробітник, старший дослідник
науково-дослідного центру імені Тиводара Легоцького
Закарпатського угорського інституту імені Ф. Ракоці II

УСПІШНА ІНТЕГРАЦІЯ ІРЛАНДІЇ ДО ЄС: АКТУАЛЬНІСТЬ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано основні тенденції розвитку і трансформації двосторонніх відносин між Республікою Ірландія та ЄС. Показано, що у 1973 р. Республіка Ірландія приєдналася до ЄЕС (Європейське економічне співтовариство), яке у 1993 р. трансформувалося у Європейський Союз (ЄС) у рамках першого в історії розширення проекту європейської інтеграції. У 2023 р. Республіка Ірландія відзначила п'ятдесят років членства у ЄС, яке серйозно змінило країну. Сьогодні за всіма критеріями Республіка Ірландія радикально відрізняється від країни, якою була на момент вступу до ЄС.

Встановлено, що в економічному відношенні у 1973 р. Республіка Ірландія була найбільш бідною державою-членом ЄС із сільськогосподарською економікою, відстаючи від інших держав-членів, які мали більш розвинену індустріальну економіку. Обґрунтовано, що завдяки значному притоку регіональних та структурних фондів ЄС, а також переходу до цифрових технологій та фінансових послуг Республіка Ірландія сьогодні має процвітаючу економіку. Фактично, незважаючи на пандемію COVID-19, Ірландія була єдиною країною-членом ЄС, що продемонструвала економічне зростання у 2020 р., і в новому семирічному бюджетному циклі ЄС (2021-2027 рр.) стала чистим платником, а не чистим бенефіціаром фінансових трансфертів ЄС.

Багато в чому завдяки членству в ЄС Республіка Ірландія почала відігравати помітну роль у ЄС, яка набагато переважає її невеликий розмір. Фактично після Брекзиту Ірландія перетворилася на центр прийняття рішень ЄС, і сьогодні, незважаючи на невелике населення, що становить близько 5 млн. чол., країна займає ключові пости в інститутах ЄС. Обґрунтовано, що розвиток Республіки Ірландія в ЄС є прикладом того, як європейська інтеграція може трансформувати країну і сприяти коригуванню соціально-правових норм, зокрема в чутливих етичних сферах. Історія успіху Республіки Ірландія в ЄС, її економічне, політичне та соціально-правове зростання є свідченням сили європейської інтеграції та поясненням того, чому членство в ЄС, як і раніше, є бажаним для інших країн, які прагнуть до нього вступити. Інтеграція Республіки Ірландія до ЄС, її взаємодія з інституціями ЄС, а також шляхи вирішення багатьох важливих питань за допомогою ЄС є актуальними для України у контексті євроінтеграційних устремлінь нашої держави.

Ключові слова: Республіка Ірландія, ЄС, ЄЕС, Великобританія, інтеграція, співробітництво, економічне зростання, Брекзит.

The article analyzes the main trends in the development and transformation of bilateral relations between the Republic of Ireland and the EU. It is shown that in 1973 the Republic of Ireland joined the EEC (European Economic Community), which in 1993 was transformed into the European Union (EU) as part of the first ever enlargement project of European integration. In 2023, the Republic of Ireland celebrated fifty years of EU membership, which has profoundly changed the country. Today, by all criteria, the Republic of Ireland is radically different from the country it was when it joined the EU.

It is established that in 1973, the Republic of Ireland was the poorest EU Member State with an agricultural economy, lagging behind other Member States with more developed industrial economies. It is substantiated that due to a significant inflow of EU regional and structural funds, as well as the transition to digital technologies and financial services, the Republic of Ireland has a thriving economy today. In fact, despite the COVID-19 pandemic, Ireland was the only EU member state to show economic growth in 2020, and in the new seven-year EU budget cycle (2021-2027), it became a net payer rather than a net beneficiary of EU financial transfers.

Largely due to its EU membership, the Republic of Ireland has begun to play a prominent role in the EU that far outweighs its small size. In fact, after Brexit, Ireland has become a decision-making center of the EU, and today, despite its small population of about 5 million people, the country holds key positions in the EU institutions. It is substantiated that the development of the Republic of Ireland in the EU is an example of how European integration can transform countries and contribute to the adjustment of social and legal norms, in particular in sensitive ethical areas. The success story of the Republic of Ireland in the EU, its economic, political and socio-legal growth, is a testament to the power of European integration and an explanation of why EU membership remains desirable for other countries seeking to join. The integration of the Republic of Ireland into the EU, its interaction with the EU institutions, and ways to solve many pressing issues with the help of the EU are relevant for Ukraine in the context of our country's European integration aspirations.

Keywords: Republic of Ireland, EU, EEC, Great Britain, integration, cooperation, economic growth, Brexit.

Постановка проблеми. Республіка Ірландія відіграє центральну роль у розвитку ЄС, роблячи свій внесок в економічну та соціальну політику. У 2022 р. Республіка Ірландія підписала Договір про приєднання до Європейського економічного співтовариства (ЄЕС), яке у 1993 р. стало Європейським Союзом (ЄС). У 2023 р. виповнилося 50 років, як Республіка Ірландія офіційно стала членом ЄЕС 1 січня 1973 р. після референдуму, на якому 83% виборців підтримали цей крок. Подаючи заявку на членство в ЄЕС, Ірландія переслідувала насамперед свої власні фінансові, економічні та політичні інтереси, але також була готова підтримати розумні ініціативи ЄЕС, згодом ЄС. Основні інтереси Ірландії як члена ЄС включають розвиток торгівлі, захист внутрішньої економіки, встановлення міжнародних

торговельних зв'язків, скорочення безробіття і зростання загального доходу. Досягнення цих цілей і розуміння цінностей ЄС були основними причинами, що спонукали Ірландію приєднатися до ЄС, а нині спонукають всебічно підтримувати політику об'єднання.

Ірландія використовує членство в ЄС, щоб робити цінний внесок у формування міжнародного порядку, просувати і захищати свої інтереси в ЄС за допомогою міністерства закордонних справ, посольств у країнах ЄС та Постійного представництва країни при ЄС у Брюсселі. Попри те, що ірландський уряд щоденно реагує на численні виклики, які створює Брекзит, він шукає нові можливості та створює альянси як у ЄС, так і в США.

Після того, як Європейська Комісія рекомендувала надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС, Європейський Парламент ухвалив резолюцію на підтримку цього статусу, і 14 грудня 2023 р. Рада ЄС вирішила розпочати переговори про вступ України до ЄС, висунувши до неї низку вимог щодо проведення реформ. Інтеграція Республіки Ірландія до ЄС, її взаємодія з інституціями ЄС, а також шляхи вирішення багатьох актуальних питань за допомогою ЄС є актуальними для України у контексті євроінтеграційних устремлінь нашої держави.

Досвід Республіки Ірландія як країни зі сталими демократичними інститутами є цінним для України. Республіка Ірландія є державою з високим рівнем розвитку соціально-економічних та політико-правових інституцій. Ірландська держава є безсумнівним прикладом формування громадянського суспільства, що є однією з необхідних умов просування України на шляху проведення соціально-економічних та політико-правових реформ з метою її входження у коло високорозвинутих та демократичних країн ЄС. Процес інтеграції Республіки Ірландія до ЄС був успішним завдяки демонструванню нею послідовних і наполегливих дій, незалежно від того, хто очолював уряд чи був президентом держави. Успіх Ірландії у ЄС став можливим завдяки розвиненому громадянському суспільству, діяльності профспілок та численних неурядових організацій. Після здобуття незалежності Україна пройшла значний шлях нарощування кількості та вдосконалення якості недержавних організацій, що створюються з ініціативи громадян і формують громадянське суспільство, що, як показав досвід Ірландії, є також чинником успіху в ЄС.

Ірландський уряд і його дипломати розглядають Брекзит як можливість для Республіки Ірландія розширити свою значущість як у ЄС, так і у відносинах між США та ЄС. Очікується, що в умовах Брекзиту роль Ірландії в ЄС зросте, але як саме ця роль зміниться, видається розпливчастим і невизначеним. Республіка Ірландія вступила до ЄС як аграрна держава, що потребує допомоги — тепер вона більш упевнено підтримує членство в ЄС як сучасна високотехнологічна країна з відкритою економікою. У 2014 р. країна перетворилася з чистого бенефіціара на чистого платника до бюджету ЄС. З таким зростанням виникає відповідальність, і, оскільки ЄС демонстрував рішучу підтримку Республіці Ірландія під час Брекзиту, можливо, доведеться ухвалювати деякі жорсткі рішення щодо таких питань, як корпоративне оподаткування та внески у європейську оборону [1].

Така невелика відкрита економіка, як Республіка Ірландія, отримала величезну вигоду від членства в ЄС. У суто грошовому вираженні Ірландія отримала від ЄС чисті внески у розмірі понад 40 млрд євро в період з 1973 по 2007 рр. включно. Але більш важливим, мабуть, є той факт, що членство в ЄС дало змогу Ірландії отримати вільний доступ до європейського ринку. Це дозволило подолати розрив у розвитку із Західною Європою, який Ірландія відчувала протягом століть. Членство у ЄС також дозволило, а часом і змусило Ірландію модернізувати державне управління та приватні підприємства. Протягом членства в ЄС Ірландія неодноразово зазнавала фінансово-економічних криз, але членство в ЄС і Єврозоні дало змогу пережити періоди турбулентності та відновитися після них [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку двосторонніх відносин між Республікою Ірландія та Європейським Союзом привертає увагу чималої кількості вчених, аналітиків та політичних діячів. В українській політологічній думці відносини Ірландії з ЄС є недостатньо розробленими, тому авторка спиралася передусім на науковий доробок ірландських, британських, європейських та американських дослідників. Серед основних досліджень з цього напрямку виокремлюється науковий доробок таких вчених, як Кеннеді Л., О'Лірі Е., Сімпсон К., Мерфі М., О'Бреннан Ж., Кове П., Цзявен Л., Холмс М., Сімпсон К., О'Бреннан Ж., Різ Н., Зайтлін Ж., Ніколі Ф., Лаффан Б.

Суттєвий внесок у дослідження проблематики взаємовідносин Ірландії з ЄС зробив ірландський науковець К. Сімпсон. У науковій публікації «Кризи Європейського Союзу і громадська думка Ірландії: спадкоємність і зміни в моделях підтримки» автор констатує, що від моменту вступу до ЄС Республіка Ірландія демонструє помітний ентузіазм щодо європейської інтеграції. Це привело до того, що країну почали називати «добрим європейцем», що має впевнену проінтеграційну позицію. Фінансова криза 2008 р. вважається переломним моментом у відносинах Ірландії з ЄС, спричиненим економічним спадом і збільшенням економічної нерівності, з якою зіткнулися окремі громадяни. Водночас вихід Великобританії з ЄС — Брекзит (англ. Brexit) поставив перед Ірландією значні проблеми, які можуть вплинути на ставлення ірландців до ЄС. Використовуючи поєднання даних стандартного Євробарометра за період з 2007 по 2018 рр. та різних опитувань громадської думки, К. Сімпсон розглянув, як економічна криза та Брекзит вплинули на ставлення ірландців до ЄС [3].

У ґрунтовному дослідженні ірландських науковців М. Мерфі та Дж. О'Бреннана «Ірландія та кризове управління: спадкоємність і зміни в тіні фінансової кризи й Брекзиту» авторами показано, що відносини Ірландії з ЄС з 2008 р. зазнали випробувань унаслідок тривалої та складної серії економічних і політичних криз. Автори досліджують ці кризи, що пов'язані з ЄС, з різних точок зору, включно з впливом на громадську думку, екологічну, міграційну, зовнішню політику і позицію держави щодо Брекзиту. Автори також розглядають, як фінансова криза та Брекзит кинули виклик зв'язкам Ірландії та ЄС і як вони відреагували на них. Дослідження створює підґрунтя для глибокого вивчення того, як Республіка

Ірландія переживала інші кризи; наскільки в сукупності ці події кинули виклик відносинам Ірландії та ЄС; і що це означає для моделей європеїзації та деєвропеїзації в різних секторах політики та політичних умовах. У цьому контексті автори звертають увагу на політичний та економічний ландшафт Республіки Ірландія, що еволюціонує та характеризується як наступністю, так і змінами, де відносний вплив ЄС в умовах кризи визначається окремими політичними обставинами та динамікою конкретної політики [4].

Важливий внесок у дослідження проблематики взаємовідносин Ірландії з ЄС зробив американський дослідник І. О'Лірі. У науковій публікації «Ірландія та Європейський Союз: економічна інтеграція, економічна трансформація» автор стверджує, що сучасній Республіці Ірландія, незважаючи на численні економічні труднощі, вдалося досягти багато чого. Сьогодні це розвинена держава — член ЄС, а шлях до успіху пролягав через терни економічних і політичних реалій. Крім того, членство в ЄС не могло не позначитися на ситуації в країні, причому йдеться як про його користь, так і про мінуси, які обґрунтовуються тим, що Республіка Ірландія є невеликою державою з відкритою економікою. У статті аналізується величина потенціалу Республіки Ірландія в економічному та політичному планах на світовій арені; наведено приклади злетів і падінь ірландської економіки з посиланням на історичні факти; варіанти виходу зі складних економічних ситуацій [2].

Французький дослідник П. Кове у статті «Якою мірою інтеграція в ЄС змінила територіальний конфлікт у Північній Ірландії? Переоцінка після референдуму про Брекзит» зробив спробу оцінити вплив інтеграції в ЄС на розвиток територіального конфлікту в Північній Ірландії. На думку автора, європейський вплив не змінив конфлікт, як стверджують деякі, в основному в конструктивістських колах. У контексті Брекзиту в Північній Ірландії автор визначає дві основні проблеми конструктивістської інтерпретації: стійкість традиційних унітарних концепцій державного суверенітету у Великобританії та неоднозначність постнаціоналістичного дискурсу Соціал-демократичної та Лейбористської партії (СДЛП) щодо необхідності детериторіалізації ірландської національної ідентичності в контексті європейської інтеграції. У наступних розділах детально розглядається кожен із цих двох аспектів. П. Кове, зокрема, стверджує, що, навіть якщо інтеграція в ЄС частково сприяла спільному підходу Дубліна і Лондона до північноірландського питання, референдум 2016 р. показує, що британські політичні еліти воліли ризикнути довгостроковою дестабілізацією Північної Ірландії, ніж піти на поступки щодо своїх унітарних і неподільних концепцій усього Сполученого Королівства як єдиної суверенної держави. Щодо СДЛП автором робиться висновок про те, що, незважаючи на її більш європеїзований і постнаціоналістичний дискурс під час мирного процесу, в основі партії залишилася прихильність старої територіальної мети — возз'єднання Ірландії [5].

Китайська дослідниця Лі Цзявен у науковій публікації «Участь Ірландії в європейській інтеграції: урок для периферійних країн-кандидатів»

вважає, що для більшості країн-кандидатів на вступ до ЄС розквіт Ірландії завжди є надихаючим прикладом. Адже свого часу Ірландія була найбільш біднішим і найменш розвиненим членом ЄС і за десятиліття до свого економічного підйому пережила безліч поворотів, перетворившись на периферійну країну. Проте досягнення Ірландії не можна відокремити від успіхів євроінтеграції. Авторка аналізує участь Республіки Ірландія у євроінтеграції та робить висновок про певний досвід країни, який може бути використаний іншими периферійними країнами за участі ЄС. Аналізуючи значущі історичні події в хронологічному порядку, Лі Цзявен досліджує політичні зміни, економічні перетворення та культурний розвиток Республіки Ірландія внаслідок її членства в ЄС у різні періоди. Констатується, що Ірландії необхідно розвивати стійкі місцеві галузі в умовах міжнародної конкуренції і зберігати унікальний шлях розвитку, що дозволяє відстоювати інтереси суспільства, національні особливості та зовнішню політику [6].

Британські дослідники М. Холмс, К. Сімпсон у фундаментальній монографії «Ірландія і Європейський Союз: економічна, політична і соціальна кризи» аналізують, як на відносини Ірландії з ЄС вплинула низка криз. Фінансова криза, криза, пов'язана з Брекзитом, а також міграційна криза були не однаково важливі для острова Ірландія. Фінансова криза стала великою проблемою для Республіки Ірландія, але не для Північної Ірландії. Брекзит мав серйозний вплив на обидві держави. Питання міграції та популізму були менш суперечливими, а зовнішньополітичні виклики мали мінімальний вплив. У книзі дається короткий опис основних особливостей кожної з розглянутих криз як з точки зору ЄС, так і з точки зору Республіки Ірландія. Авторське дослідження є способом провести комплексний аналіз британсько-ірландських відносин у контексті Брекзиту. Оцінюється Угода про Брекзит, Протокол Північної Ірландії, врегулювання деволюції та Угода Страсної п'ятниці 1998 р., а також європейський вимір мирного процесу в Північній Ірландії. Автори досліджують низку політичних сфер, які є центральними для розуміння кожної з криз та їх наслідків для Республіки Ірландія. У книзі розглядаються такі питання, як безпека, міграція та оподаткування, а також політика протесту, політичні партії, засоби масової інформації, громадська думка та економічний вплив кожної з цих криз на відносини Республіки Ірландія з ЄС [7].

Мета статті. Основною метою статті є аналіз еволюції і трансформації двосторонніх взаємовідносин між Республікою Ірландія та ЄС.

Виклад основного матеріалу. Республіка Ірландія — невелика держава з населенням 5,1 млн чол. у складі ЄС. Протягом більшої частини раннього періоду після вступу до ЄЕС (1970-ті рр. та 1980-ті рр.), здавалося, що Республіка Ірландія отримала дуже мало користі від членства в ЄЕС. Але це було багато в чому через різні способи, якими ірландським елітам вдалося відмовитися від переваг, наданих членством, проводячи популістську та нестабільну політику витрат. Тільки приблизно через 20 років після вступу до ЄЕС і його трансформації у ЄС у 1993 р. Ірландія почала відчутно пожинати плоди членства. Введення в дію і поглиблення

єдиного ринку ЄС сприяли періоду істотного чистого приросту ірландської економіки з точки зору збільшення обсягів торгівлі, інвестицій та зайнятості. Крім того, історично значні субсидії з бюджету ЄС, особливо у 1990-і рр., допомогли підвищити продуктивність праці ірландців, а також поліпшити інфраструктуру країни. До початку 2000-х рр. Республіка Ірландія була прикладом для інших малих держав, особливо в Центральній та Східній Європі, оскільки її економіка стрімко розвивалася. Однак ця позитивна тенденція була суттєво уповільнена тривалим періодом кризи після 2008 р. [8, с. 19].

Економічне процвітання Ірландії стало можливим завдяки її участі у європейській інтеграції, яка надала європейським країнам на периферії можливість скористатися політикою та ресурсами ЄС. Однак щодо Ірландії, то розрив в економічних структурах та соціально-політичних культурах між основними членами, такими, як Франція і Німеччина, та периферійною ірландською державою прискорив фінансово-економічні кризи в Республіці Ірландія, оскільки вона проводила дедалі більш інтегровану позицію [6]. Досвід європейської інтеграції Ірландії з періоду фінансової кризи у 2008 р. до Брекзита у 2016 р. характеризувався крайньою нестабільністю. Серія складних і пересічних криз поставила під сумнів характер, масштаби та інтенсивність відносин Ірландії з ЄС та її прихильність до нього.

Провал референдуму по Лісабонському договору в червні 2008 р. викликав тривогу серед партнерів Республіки Ірландія по ЄС і міг зірвати тривалий процес перегляду договору. За цим слідувала набагато більша криза, оскільки майже повний крах ірландської банківської системи призвів до кризи суверенного боргу, яка була «пом'якшена» лише «порятунком» ЄС та подальшим пильним наглядом протягом 2010-2013 рр. за ірландською економікою з боку так званої «трійки», що складалася з Європейської Комісії, Європейського центрального банку (ЄЦБ) та Міжнародного валютного фонду (МВФ). Репутаційний збиток від вищезазначених криз був суттєвим і становив величезну проблему для ірландських політиків у наступні роки [9].

У цьому контексті важливо зазначити, що напередодні європейських виборів 2009 р. кілька європейських та ірландських лідерів назвали Республіку Ірландія «серцем Європи». Однак цей проєвропейський консенсус уже був під загрозою. Лише у червні 2008 р. ірландські виборці на референдумі відкинули Лісабонський договір. Вибори до Європейського парламенту 2009 р. стали чимось на кшталт «лакмусового папірця» для ірландсько-європейських відносин. І хоча ніхто не міг цього передбачити, це сталося на порозі драматичної трансформації подій, що вплинули як на Республіку Ірландія, так і на ЄС. Глобальна фінансова криза, що вибухнула у 2008 р., справила особливий вплив на країни Єврозони. Вона спричинила низку зовнішньополітичних викликів ЄС, пов'язаних із сусідніми державами ЄС, викликаних наслідками «арабської весни» на Близькому Сході та в Північній Африці на початку 2010-х рр. Дестабілізація, спричинена «арабською весною», значною мірою сприяла середземноморській

міграційній кризі 2015 р. Це, своєю чергою, сприяло зростанню популістських партій у багатьох країнах ЄС, що зіграло роль у проведенні референдуму щодо виходу Великої Британії з ЄС у 2016 р. І ці взаємопов'язані кризи призвели до всеосяжної кризи управління ЄС [7].

Відтак, оголосившись від кризи 2008 р., якраз коли економіка Республіки Ірландія повернулася до позитивної траєкторії зростання, 23 червня 2016 р. електорат Сполученого Королівства проголосував за вихід країни з ЄС. Голосування по Брекситу викликало новий набір серйозних проблем для всіх сфер життя ірландської держави, економіки і суспільства. Однак ці дві кризи становлять лише частину «тривалого періоду катастроф для ЄС» [10, с. 963]. Множинні кризи, включаючи кризу суверенного боргу в Єврозоні, міграційна криза, геополітичні виклики на кордонах Європи, хвиля євроскептицизму і дедалі антагоністичніші відносини між США і ЄС після обрання Д. Трампа президентом США у 2016 р., стали частиною того, що колишній президент Європейської Комісії Жан-Клод Юнкер назвав «полікризою» для ЄС [11].

Однак Республіка Ірландія також стикається з численними проблемами при вирішенні інших аспектів «полікризи» ЄС, включаючи зміну клімату, податкове правосуддя і міграцію, і внутрішнє врегулювання цих криз має наслідки для міжнародної репутації країни, дипломатичних відносин і позиціонування в ЄС. При вирішенні цього складного комплексу проблем Ірландія, як правило, швидше погоджувалася, ніж протистояла переважній позиції ЄС. Однак «полікриза продемонструвала, що відносини Республіки Ірландії з ЄС дійсно змінюються: кризи підтвердили деякі давні тенденції в ірландській політиці і державному устрої та деякі тенденції трансформувала» [4].

Отже, Республіку Ірландія слід розглядати в контексті найбільш показових прикладів затяжних криз у ЄС в період з 2008 р по 2016 р. Будучи традиційно проєвропейською невеликою державою і перебуваючи в умовах, коли ЄС був тісно пов'язаний з позитивними змінами в розвитку країни, економічна криза поставила Дублін у протиріччя з Брюсселем майже вперше за чотири десятиліття членства. Навпаки, Brexit продемонстрував набагато більший рівень підтримки та солідарності ЄС з Республікою Ірландія.

Незважаючи на пережиті кризи, членство Ірландії в ЄС мало чимало позитивних наслідків. Вступ до ЄС, безсумнівно, є найзначнішим кроком, який країна зробила на своєму шляху до незалежності. Майже кожен аспект життя ірландців покращився, від того, як ірландці працюють, подорожують та витрачають кошти, до якості навколишнього середовища, можливостей для навчання та того, як ірландські підприємства купують та продають свої товари та послуги. Ці зміни тепер стали частиною повсякденного життя, й ірландці сприймають їх як належне.

Членство Ірландії в ЄС значно полегшило її трансформацію із застарілої, залежної від сільського господарства економіки в економіку, в значній мірі орієнтовану на високотехнологічну промисловість і світовий експорт. Сектор послуг переживає значне зростання з 1973 р., збільшившись з 45%

частки робочої сили до 77% в 2022 р., що підкреслює роль технологій, фінансів та інших галузей, орієнтованих на надання послуг, на сучасному ринку праці. Єдине ринкове середовище ЄС, перехід на валюту євро та підтримка з боку ЄС у координації економічної та фіскальної політики гарантують, що економіка Ірландії залишається стабільною та конкурентоспроможною. Сьогодні Республіка Ірландія належить до числа високорозвинених країн світу. ВВП на душу населення в 2023 р. склало понад 101 тис. дол. Це майже в чотири рази перевищує рівень ВВП на душу населення, який був зафіксований, коли Ірландія стала державою-членом ЄЕС у 1973 р. Ірландія отримує 1,4 млрд. євро в рамках фінансування ЄС у період з 2021 по 2027 рр. в рамках Багаторічної фінансової програми (Multiannual Financial Framework). Країна також отримала приблизно 915 млн. євро у вигляді грантів з фонду ЄС по боротьбі з COVID-19. З 1973 по 2018 рр. Республіка Ірландія була чистим одержувачем понад 40 млрд євро з коштів ЄС. Нині країна вносить чистий фінансовий внесок у бюджет ЄС, але вигоди від членства в єдиному ринку оцінюються більш ніж у 30 млрд євро. У 2022 р. вартість ірландського експорту до ЄС перевищила 80 млрд євро [12].

Членство в ЄС стало важливим чинником підвищення якості, стандартів та міжнародних перспектив ірландської освіти. Фінансування ЄС створило великі можливості для навчання за кордоном через «Erasmus+», програму ЄС з навчання та роботи за кордоном. Фінансування «Erasmus +» доступне для всіх видів формальної та неформальної освіти. Сюди входять школи, молодіжні організації, навчальні групи для дорослих та професійні організації. Бюджет програми «Erasmus +» на 2021-2027 рр. для всієї Європи становить 26,2 млрд. євро. Громадяни Ірландії, які вирішили працювати або навчатися за кордоном, можуть отримати визнання своєї ірландської кваліфікації на всій території ЄС. Студенти і співробітники «Erasmus+», які приїжджають вчитися або працювати в Республіку Ірландія, щорічно залучають в країну більше 40 тис. відвідувачів, здійснюючи внесок у розвиток ірландської економіки. Учасники «Erasmus +» з Республіки Ірландія, які навчаються у вищому навчальному закладі або проходять стажування на приймаючому підприємстві в Європі, звільняються від плати за навчання в приймаючому навчальному закладі, а також можуть отримувати щомісячну фінансову підтримку від Європейської Комісії для покриття витрат. Європейський корпус солідарності фінансує та підтримує молодих людей віком від 18 до 30 років, які проживають у Республіці Ірландія, у якості волонтерів тому, що вони приносять користь громадам як удома, так і за кордоном [12].

Членство в ЄС допомогло Республіці Ірландія перетворитися в одну з провідних інноваційних країн Європи. Це допомогло залучити мільярди євро прямих іноземних інвестицій від компаній у високотехнологічних секторах, таких, як інформаційно-комунікаційні технології, фармацевтика, цифрові медіа та соціальні медіа. Майже 2700 проєктів за участю ірландських організацій отримали понад 1,2 мільярда євро фінансування з «Horizon 2020» — рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій на 2014-2020 рр. Трохи більше чверті (690) цих організацій були малими

або середніми підприємствами. Остання рамкова програма досліджень та інновацій «Horizon Europe» має бюджет у розмірі 95,5 млрд євро на період з 2021 по 2027 рр. До початку 2024 р. інвестиції Республіки Ірландії в «Horizon Europe» сягали 628,6 млн євро, при цьому 380 ірландських організацій брали участь у 957 проектах. Ірландія є частиною європейського дослідницького простору, що означає, що ірландські дослідники можуть зробити значний внесок у глобальні дослідження та розробки. Участь у дослідженнях, що фінансуються ЄС, залучає міжнародні дослідницькі таланти до країни. Участь у дослідницьких програмах ЄС також демонструє дослідницький потенціал Ірландії на світовій арені [12].

Ірландський досвід європейської інтеграції підкреслює важливість участі громадян у питаннях ЄС і діяльності достатніх інформаційних каналів, щоб громадськість могла зрозуміти, як працює ЄС і чому членство важливе для країни. Зокрема, досвід Республіки Ірландія засвідчує необхідність поширення знань серед громадськості про ЄС, його інститути. Однак представлення переваг ЄС дедалі більш скептично налаштованій публіці пов'язане з певними труднощами: зусилля з «комунікації Європи» в національних кордонах часто є невдячним завданням для представників громадськості. Однак, з огляду на вплив ЄС на низку аспектів внутрішньої політики, просвітництво громадян щодо динаміки розвитку ЄС є розумним та необхідним кроком. Дефіцит знань та інформації був очевидний в Ірландії протягом багатьох років. У цьому контексті політика країни ґрунтується на багатосторонньому підході, в якому беруть участь уряд, а також сектор освіти, неурядові організації та засоби масової інформації. Зрештою, довгострокові відносини Республіки Ірландія з ЄС залежать від заходів із підвищення легітимності, які відображають суспільний інтерес, інформують громадську думку і допомагають легітимізувати ширші процеси ухвалення рішень [13].

Рішення Великобританії вийти з ЄС мало наслідки для Республіки Ірландія, але ЄС допоміг їх пом'якшити. Угода про Брекзит включає Протокол Північної Ірландії, спрямований на запобігання встановлення «жорсткого» кордону на острові і захист економіки усього острова [14]. ЄС зробив Протокол головним пріоритетом з самого початку переговорів щодо Угоди про Брекзит, і держави-члени надавали непохитну підтримку позиції Ірландії протягом усього процесу переговорів. Республіка Ірландія стала найбільшим бенефіціаром коригувального резерву в розмірі 5,37 млрд євро після Брекзиту, який був створений для підтримки регіонів і секторів, найбільш постраждалих від Брекзиту. У грудні 2021 р. Європейська Комісія прийняла рішення виділити Республіці Ірландія в цілому 920,4 млн євро з резерву. Програми фінансування «PEACEPLUS» і «INTERREG», які підтримували мирний процес і сприяли економічному і соціальному прогресу в Північній Ірландії і прикордонних регіонах Республіки Ірландії, надали фінансування на загальну суму майже 3,4 млрд євро для більш ніж 23 тис. проектів, які торкнулися життя більше двох мільйонів громадян. Підтримка мирного процесу продовжилася після Брекзиту в рамках програми «PEACEPLUS» вартістю 1,1 млрд євро [12].

Проблема ірландського кордону, яка виникла внаслідок референдуму щодо Брекзиту у 2016 р., пролила нове світло на складність і стійкість одного з найбільш затяжних територіальних конфліктів у Європі. Брекзит викликав дискусії про те, який вплив на мирний процес у Північній Ірландії міг мати процес європейської інтеграції Республіки Ірландія та Великобританії. В цілому констатується, що мирному процесу та підписанню Угоди Страсної п'ятниці 1998 р. [15] частково сприяв процес інтеграції до ЄС, що супроводжував рішення, ухвалені основними учасниками територіального конфлікту в Північній Ірландії: обома державами (Республіка Ірландія та Великобританія) та обома громадами (католиками і протестантами) Північної Ірландії.

Однак, на думку французького дослідника Ф. Кове, конструктивістська інтерпретація впливу інтеграції до ЄС на територіальний конфлікт у Північній Ірландії виявилася проблематичною, оскільки в ній не було враховано два основні чинники продовження цього територіального конфлікту: визначення та конституціоналізація державного суверенітету у Великій Британії, а також «двозначність переходу Соціал-демократичної та Лейбористської партії (СДЛП) до постнаціоналістичної детериторіалізації ірландської національної ідентичності» [5].

З одного боку, членство в ЄС, на думку Ф. Кове, не зробило значного впливу на Республіку Ірландія і Великобританію. Як показав референдум щодо Брекзиту, концепція територіального суверенітету держави та її конституціоналізація виявилися дуже стійкими до будь-якого європейського трансформаційного впливу після суверенного періоду, аж до зіткнення з давно встановленою політикою Лондона щодо Північної Ірландії. З іншого боку, незважаючи на європеїзований постнаціоналістичний перегляд ірландської національної ідентичності в ході мирного процесу, СДЛП залишилася тією ж поміркованою націоналістичною партією, відданою возз'єднанню Північної Ірландії з Республікою Ірландія. Хоча СДЛП схвалила деякі новаторські положення, що містяться в Угоді Страсної п'ятниці, партія одночасно підтримала створення громадських установ у Північній Ірландії, в рамках яких як громади, так і їх представницькі еліти могли б залишатися незмінними [5].

Як головний «інтелектуальний архітектор» Угоди Страсної п'ятниці і як захисник постнаціонального і детериторіалізованого перегляду ірландської національної ідентичності, як вважає Ф. Кове, СДЛП несе особливу відповідальність за триваючу поляризацію північноірландського суспільства і політики. Як продемонструвало неодноразове припинення діяльності інститутів Північної Ірландії з початку 2017 р. по січень 2020 р., а також з початку 2022 р. по лютий 2024 р., католицька та протестантська громади досі не можуть домовитися про те, як примирити свої ідентичності, які залишаються сильно територіалізованими. В цілому вивчення проблеми ірландського кордону після Брекзиту говорить про те, що інтеграція в ЄС мала занадто мало перетворюючого впливу на розвиток територіального конфлікту в Північній Ірландії [5].

Відтак, незважаючи на те, що Республіка Ірландія є невеликою країною, членство в ЄС дає їй потужний глобальний голос. Погляди та інтере-

си Республіки Ірландія впливають на політику ЄС щодо решти світу. ЄС надав істотну підтримку і став нейтральним форумом для ірландських і британських політиків і державних службовців, що певною мірою сприяло прогресу в досягненні Угоди Страсної п'ятниці 1998 р. Протягом багатьох років ЄС допомагав фінансувати багато основних туристичних об'єктів Республіки Ірландія. Великі інфраструктурні проекти також виграли від фінансування ЄС, такі, як будівництво великих внутрішньоміських доріг. Членство в ЄС також допомогло захистити та просувати ірландську мову. Ірландська мова має повноправний робочий статус в ЄС, як і інші офіційні мови об'єднання.

Висновки. Вступ Республіки Ірландія до ЄЕС у 1973 р., яке у 1993 р. трансформувалося у ЄС, стало одним з найбільш важливих кроків, зроблених країною з моменту здобуття незалежності у 1921 р. Процес європейської інтеграції справив більший вплив, ніж будь-який інший внутрішній або зовнішній чинник, на стан ірландської економіки. Членство в ЄС, незважаючи на періодичні кризи, допомогло здійснити економічні перетворення, що, у свою чергу, мало помітний вплив на ірландську соціальну і політичну сфери. Членство в ЄС мало далекосяжні наслідки для широкого кола питань і секторів внутрішньої політики.

Членство в ЄЕС на початку 1970-х рр. породило різні моделі адаптації і, безсумнівно, забезпечило умови для перетворення Республіки Ірландія в сучасну європейську державу і суспільство. Членство в ЄС надало досить істотну підтримку ірландському сільському господарству в критичний період 1990-х і 2000-х рр. Структурне фінансування допомогло вивести ірландську економіку на набагато динамічнішу траєкторію зростання. Доступ до Єдиного європейського ринку виявився вирішальним для прямих іноземних інвестицій і допоміг створити рівні умови для всіх країн-членів, які прагнуть розвитку своєї економіки. ЄС, безсумнівно, також став каталізатором різноманітних позитивних змін в ірландському суспільстві. Принцип рівності, рівна оплата за однакову працю, був введений законодавством ЄС. Жінки та робітники отримали значні переваги від розширення прав, а соціальна політика була повністю змінена завдяки участі Республіки Ірландія у низці політичних заходів ЄС.

З 2008 р. ЄС пережив низку серйозних викликів і криз, і Республіка Ірландія більшою мірою, ніж інші держави-члени, часто опинялася у центрі цих криз. Фінансова криза 2008 р. особливо сильно вдарила по Республіці Ірландія і одночасно загрожувала розпадом всієї Єврозони. Введення режиму жорсткої економії (2010-2013 рр.), безсумнівно, завдало шкоди іміджу ЄС в Республіці Ірландія, оскільки відновлення виявилось важким і затяжним. Криза також продемонструвала ступінь розвитку економічної та ринкової взаємозалежності в ЄС та Єврозоні після десятиліть більш тісної співпраці між державами-членами та поглиблення правової взаємності між складовими елементами наднаціональної системи управління.

Коли Республіка Ірландія почала відновлюватися після серйозних наслідків фінансової кризи, вона зіштовхнулася з іншою потужною кризою — Брекзитом у червні 2016 р., який прискорив політичну, економічну

та конституційну кризу в ірландській державі та вимагав потужних зусиль на переговорах з ЄС та Великобританією протягом тривалого часу. Солідарність ЄС з Республікою Ірландія протягом переговорів щодо Брекзиту викликала зовсім іншу політичну динаміку, ніж та, яка переважала під час фінансової кризи. Певною мірою це було відповіддю на тверде повідомлення, яке надійшло з Республіки Ірландія після голосування Великобританії за Брекзит, в якому було рішуче заявлено, що Республіка Ірландія не піде за Великобританією і не вийде з ЄС. Після Брекзиту прихильність Республіки Ірландія до ЄС значно посилилася, і вибір країни на користь європейської інтеграції став більш очевидним, незважаючи на потенційно значний супутній збиток, завданий острову Ірландія в результаті Брекзиту. Хоча фінансова криза 2008 р. та Брекзит 2016 р. становили найсерйозніші проблеми для ірландської держави з точки зору її відносин з ЄС, ці кризові події сприяли зміцненню двосторонніх відносин.

Досвід Республіки Ірландія свідчить про те, що членство в ЄС робить значний внесок у зусилля з управління різними аспектами глобалізації і може пом'якшити найгірші наслідки міжнародної економічної конкуренції. З членством в ЄС міжнародна популярність Республіки Ірландія також зросла, а разом з нею і національна впевненість у собі. Місце за столом Європейської Ради, де засідають прем'єр-міністри і президенти країн ЄС, ставить Республіку Ірландія в один ряд з іншими європейськими державами, в першу чергу з Великобританією. Членство Республіки Ірландія в ЄС допомогло налагодити її відносини з сусідньою Великобританією. ЄС зіграв свою роль у забезпеченні цього зближення, а також підтримував мирний процес у Північній Ірландії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kennedy L. For Ireland, Brexit may prove to be another moment of psychological liberation. *Quartz*. 2019, February 5. URL: <https://qz.com/1542757/brexit-could-transform-irelands-relationship-with-the-eu-and-us> (data accessed: 07.07.2024)
2. O'Leary E. Ireland and the European Union: economic integration, economic transformation. *Finance: Theory and Practice*. 2014. Vol. 5. P. 93-98. (data accessed: 07.07.2024).
3. Simpson K. European Union crises and Irish public opinion: continuity and change in patterns of support. *Irish Political Studies*. 2019. Vol. 34 (4). P. 507-529. URL: <https://doi.org/10.1080/07907184.2019.1647171> (data accessed: 07.07.2024).
4. Murphy M., O'Brennan J. Ireland and crisis governance: continuity and change in the shadow of the financial crisis and Brexit. *Irish Political Studies*. 2019. Vol. 34(4). P. 471-489. URL: <https://doi.org/10.1080/07907184.2019.1687621> (data accessed: 08.07.2024).
5. Cauvet P. To what extent has EU integration transformed the territorial conflict in Northern Ireland? A post-Brexit referendum re-assessment. *Geocarrefour*. 2020. Vol. 94 (3). URL: <https://doi.org/10.4000/geocarrefour.15803> (data accessed: 08.07.2024).
6. Jiawen L. Ireland's Participation in European Integration: A Lesson for Peripheral Candidate Countries / H. Mallick et al. (Eds.). *Proceedings of the 4th International Conference on Economic Management and Cultural Industry, 2022*. 2023. Paris : Atlantiss

- Press. P. 844-851. URL: https://doi.org/10.2991/978-94-6463-098-5_96 (data accessed: 12.07.2024).
7. Holmes M., Simpson K. Ireland and the European Union: Economic, political and social crises. Manchester : Manchester University Press, 2021 URL: <http://www.jstor.org/stable/j.ctv29mvtlds> (data accessed: 14.07.2024).
 8. O'Brennan J. Ireland and European governance / In D. Farrell & N. Hardiman (Eds.). *The Oxford handbook of Irish politics*. Oxford : Oxford University Press, 2020.
 9. Rees N., O'Brennan J. The dual crisis in Irish foreign policy: The economic crash and Brexit in a volatile European landscape. *Irish Political Studies*. 2019. Vol. 34(4). URL: <https://doi.org/10.1080/07907184.2019.1669563> (data accessed: 14.07.2024).
 10. Zeitlin J., Nicoli F., Laffan B. Introduction: The European Union beyond the polycrisis? Integration and politicization in an age of shifting cleavages. *Journal of European Public Policy*. 2019. Vol. 26. P. 963-976. URL: <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1619803> (data accessed: 14.07.2024).
 11. Juncker J.C. Speech at the annual general meeting of the Hellenic federation of enterprise. Athens. 2016. June, 21. URL: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-16-2293_en.htm (data accessed: 14.07.2024) [in English].
 12. Benefits of EU membership for Ireland. *An official website of the European Union*. 2024. April, 12. URL: https://ireland.representation.ec.europa.eu/about-us/benefits-eu-membership-ireland_en#:~:text=Ireland's%20membership%20of%20the%20European,in%20Ireland's%20modern%20labour%20market (data accessed: 17.07.2024) [in English].
 13. Citizen Engagement. *Ask about Ireland*. 2024. URL: <https://www.askaboutireland.ie/reading-room/life-society/ireland-and-the-eu/citizen-engagement/> (data accessed: 17.07.2024).
 14. Northern Ireland Protocol Bill. *Institute for Government*. 2022. June, 14. URL: <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainer/northern-ireland-protocol-bill> (data accessed: 17.07.2024).
 15. Good Friday Agreement. Agreement reached in the multi-party negotiations. Belfast. 1998. April, 10. URL: <https://cain.ulster.ac.uk/events/peace/docs/agreement.htm> (data accessed: 17.07.2024).

REFERENCES

1. Kennedy L. (2019). For Ireland, Brexit may prove to be another moment of psychological liberation. *Quartz*. February 5. Retrieved from <https://qz.com/1542757/brexit-could-transform-irelands-relationship-with-the-eu-and-us> (data accessed: 07.07.2024) [in English].
2. O'Leary E. (2014). Ireland and the European Union: economic integration, economic transformation. *Finance: Theory and Practice*. 2014. Vol. 5. P. 93-98. (data accessed: 07.07.2024) [in English].
3. Simpson K. (2019). European Union crises and Irish public opinion: continuity and change in patterns of support. *Irish Political Studies*. Vol. 34 (4). P. 507-529. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/07907184.2019.1647171> (data accessed: 07.07.2024) [in English].
4. Murphy M., O'Brennan J. (2019). Ireland and crisis governance: continuity and change in the shadow of the financial crisis and Brexit. *Irish Political Studies*. Vol. 34(4). P. 471-

489. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/07907184.2019.1687621> (data accessed: 08.07.2024) [in English].
5. Cauvet P. (2020). To what extent has EU integration transformed the territorial conflict in Northern Ireland? A post-Brexit referendum re-assessment. *Geocarrefour*. Vol. 94 (3). Retrieved from <https://doi.org/10.4000/geocarrefour.15803> (data accessed: 08.07.2024) [in English].
 6. Jiawen L. (2023) Ireland's Participation in European Integration: A Lesson for Peripheral Candidate Countries / H. Mallick et al. (Eds.). *Proceedings of the 4th International Conference on Economic Management and Cultural Industry, 2022*. Paris : Atlantiss Press. P. 844-851. URL: https://doi.org/10.2991/978-94-6463-098-5_96 (data accessed: 12.07.2024) [in English].
 7. Holmes M., Simpson K. (2021). Ireland and the European Union: Economic, political and social crises. Manchester : Manchester University Press. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/j.ctv29mvtlds> (data accessed: 14.07.2024) [in English].
 8. O'Brennan J. (2020). Ireland and European governance / In D. Farrell & N. Hardiman (Eds.). *The Oxford handbook of Irish politics*. Oxford : Oxford University Press [in English].
 9. Rees N., O'Brennan J. (2019). The dual crisis in Irish foreign policy: The economic crash and Brexit in a volatile European landscape. *Irish Political Studies*. Vol. 34(4). Retrieved from <https://doi.org/10.1080/07907184.2019.1669563> (data accessed: 14.07.2024) [in English].
 10. Zeitlin J., Nicoli F., Laffan B. (2019). Introduction: The European Union beyond the polycrisis? Integration and politicization in an age of shifting cleavages. *Journal of European Public Policy*. Vol. 26. P. 963-976. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/13501763.2019.1619803> (data accessed: 14.07.2024) [in English].
 11. Juncker J.C. (2016). Speech at the annual general meeting of the Hellenic federation of enterprise. Athens, 21 June. Retrieved from http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-16-2293_en.htm (data accessed: 14.07.2024) [in English].
 12. Benefits of EU membership for Ireland (2024). *An official website of the European Union*. April, 12. Retrieved from https://ireland.representation.ec.europa.eu/about-us/benefits-eu-membership-ireland_en#:~:text=Ireland's%20membership%20of%20the%20European,in%20Ireland's%20modern%20labour%20market (data accessed: 17.07.2024) [in English].
 13. Citizen Engagement. (2024). *Ask about Ireland*. Retrieved from <https://www.askaboutireland.ie/reading-room/life-society/ireland-and-the-eu/citizen-engagement/> (data accessed: 17.07.2024) [in English].
 14. Northern Ireland Protocol Bill. (2022). *Institute for Government*. June, 14. Retrieved from <https://www.instituteforgovernment.org.uk/explainer/northern-ireland-protocol-bill> (data accessed: 17.07.2024) [in English].
 15. Good Friday Agreement (1998). Agreement reached in the multi-party negotiations. Belfast. April, 10. Retrieved from <https://cain.ulster.ac.uk/events/peace/docs/agreement.htm> [in English].